

Futurum

DERIVAČNÍ SCHÉMA:

Kmen infinitivu – š	+ -s-	+ #	-iu	-ime
			-i	-ite
				-(0)

kalbėti, kalba, kalbéjo → kalbė-~~š~~ + -s- + # → kalbėsiu, kalbėsi, kalbės (...)
sėdėti, sėdi, sėdėjo → sėdė-~~š~~ + -s- + # → sėdėsiu, sėdėsi, sėdės (...)
rašyti, rašo, rašė → rašy-~~š~~ + -s- + # → rašysiu, rašysi, rašys (...)

KOMENTÁŘ

1. Třetí osoba (resp. neosoba) končí na sufix, nemá žádnou koncovku.
2. Pokud infinitivní kmen končí na souhlásky *s*, *z*, *š*, *ž*, dochází k interakci se sufixem *-s-* :

-s- + s → s

mèsti → mèš **-s-** → aš mèsiu, tu mèsi, ... [hodit]

-z- + s → s

mègzti → mègz **-s-** → aš mègsiu, tu mègsi, ... [plést]

-š- + s → š

nèšti → nèš **-s-** → aš nèšiu, tu nèši, ... [nést]

-ž- + s → š

grĩžti → grĩž **-s-** → aš grĩšiu, tu grĩši (...) [vrátit se]

- 3 a) slovesa o jednoslabičném infinitivním kmeni (předponu nepočítáme) na *-ūti*, *-yti* v třetí osobě (resp. neosobě) futura mají krátké *-u-*, *-i-*:

būti → **bus** [být]

griūti → **grius** [padat; chátrat]

lyti → **lis** [pršet]

gyti → **gis** [hojit se]

Poznámka. Tento proces postihuje uzavřenou skupinu sloves:

būti, yra; buvo [být]; *žūti, žūva, žuvo* [zahynout]; *griūti, griūva, griuvo* [padat; chátrat]; *pūti, pūva, puvo* [hnít]; *kliūti, kliūva, kliuvo* [zachytit se, zavadit za něco]; *lyti, lyja, lijo* [pršet]; *gyti, gyja, gijo* [hojit se]; *ryti, ryja, rijo* [polykat].

3 b) v třetí osobě (resp. neosobě) futura dochází k metatonii (proměně intonace): klesavá intonace (akut) se mění na stoupavou (cirkumflex). Ostatní gramatické osoby zachovávají prozodické charakteristiky infinitivu:

kláusti → kláusiu, kláusi, **klaũs** [ptát se]

sakýti → sakýsiu, sakýsi, **sakỹs** [řikat];

Poznámka. Metatonie v tomto případě funguje pouze v případě klesavé intonace, infinitivní cirkumflex (stoupavá intonace) zůstává beze změn:

šáuti → šaũs [střílet]

ale

šaũkti → šaũks [křičet]

Také musíme pamatovat, že metatonie nepostihuje tvary s krátkou přízvučnou slabikou, na které se intonace vůbec nemůže projevit. To platí např. pro futur sloves, vyjmenovaných pod bodem 3a).

CVIČENÍ. Vyčasujte ve futuru:

láukti, láukia, láuké [čekat]; ródyti, ródo, ródé [ukazovat]; válgyti, válgo, válgé [jíst];
búti, yrà, bùvo [být]; věžti, věža, věžé [vézt]; pěšti, pěša, pěšé [škubat]; dainúoti,
dainúoja, dainãvo [zpívat]; lýti, lýja, lýjo [pršet]; ziřzti, ziřzia, ziřzé [bzučet]; gýti,
gýja, gýjo [hojit se]